

YANGIN EYLEM PLANI

Akdeniz iklim kuşağına yer alan ülkemizde Akdeniz, Ege ve Marmara Coğrafi Bölgelerinin 400 metre yüksekliğe kadar olan kıyı bandı açık alan yangınları için hassastır. Nitekim bu coğrafyada orman ve tarımsal alan yangınları sıkça görülmekte, bu nedenle bazen de büyük alanlara ulaşan açık alan yangınları meydana getirmektedir.

Orman yangınları ekosistemin doğal bir parçasıdır. Orman yangınlarının küresel ısınmanın da etkisiyle ekosisteme ama özellikle insanlara olan ve farklı boyutlara ulaşabilen tahrip ve tehdit etme gibi etkileri ile gündemdeki yeri her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle bu coğrafyada yaşayanların yangın gerçeği ile yaşamayı öğrenmesi ve bu tehlikeye karşı oluşabilecek riskleri en aza indirecek gerekli iş ve işlemleri bir disiplin içinde uygulaması zorunludur. Açık alan yangınları yerleşim yerlerini de tehdit edebilecektir.

Arazi yapısı, meteorolojik parametreler ve yanıcı madde özellikleri yangınlar davranışını belirler.

Ancak yangınların çıkış nedenlerinin çok önemli bir bölümü insan kaynaklıdır.

Eylem planı ile bir şablon oluşturmaktan çok olası yangınların öncesi ve sırasında yapılacakların belirlenmesi ve disiplin altına alınması düşünülür.

Gerekli koordinasyon sağlanarak yerleşim alanındaki vatandaşlar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşların bu planın düzenlenmesi ve uygulama konularında katkıları mutlaka dikkate alınmalı ve katılımcı bir yaklaşımla planlanmalı.

Yangın Eylem Planı Amacı

Bu planın yapılmasındaki amaç orman içinde ya da bitişiğindeki Köy/ Mahalle ve civarında özellikle **yangın öncesi ve yangın sırasında yangınlarla ilgili yapılacak iş ve işlemlerin** belirlenerek planlanmasıdır.

Öncelikle yerleşim yerlerinin ve burada yaşayanların açık alan yangınlarının ve oluşabilecek yapı yangınlarının olası tehlike ve oluşacak risklere karşı korunması ve bunların önlenmesi temel hedef olacaktır. Bu plan ile gerekli bilgilerin bir arada olması, yapılacak çalışmalarda iş birliğinin planlanıp uygulanması ve iletişimin sağlıklı olarak yapılabilmesi de hedeflenmelidir.

Planlamanın önemi kadar yangınlar ile mücadelede görev alacakların yasal ve teknik gereklere uygun olarak, disiplin altında çalışmasına, ayrıca çevre halkının yangınlar konusunda duyarlılıklarına ve yangınların önlenmesi konusunda katkılarına da ihtiyaç vardır.

Yangın Eylem Planları, yangın öncesi ve yangın sırasında sürdürülebilir ve etkin bir yangınla mücadele organizasyonunda yangınla mücadele çalışmasına katılanlara da kolay erişilir bilgi kaynağı ve rehber olacaktır.

Yapı yangınlarına konu diğer özel önlemler ve yangınla mücadele çalışmaları için Belediye İtfaiye Teşkilatı da plan hazırlanmasına dahil olmalıdır. Plan kapsamının her zaman geliştirilip güncellenmesi esastır.

Eylem Planı Hazırlık ve Önleme Çalışmaları

Yangınları önleme çalışmaları, yangınla mücadele çalışmalarından daha az tehlikeli, daha kolay, daha ekonomik ve daha değerlidir.

1) Yersel Yangınların Değerlendirilmesi

Belediye İtfaiye ve Orman Bölge Müdürlüğünden elde edilen verilere göre Köyü/ Mahallesi ve civarında yıllar itibariyle çıkan yangınlar belirlenmelidir. Orman ve itfaiye teşkilatı kayıtlarına göre çıkmış olan her tür yangın kayıt altına alınmalıdır. (Orman, ziraat ev vs.)

2) Acil İletişim Bilgilerinin Belirlenmesi

Planlama, eğitim ve yangının tespiti halinde haber vermek üzere sabit ve/veya GSM tüm iletişim numaraları ve gerekli iletişim numaraları acil iletişim dokümanına eklenmelidir.

Acil ulaştırılması gereken kişiler ve birimler, **Köy Muhtarlığı, AFAD, Belediye İtfaiyesi, Orman İşletmesi, Jandarma, Ambulans** numaraları önceliklendirilmelidir.

! Önemli : Acil İletişim Çizelgesi muhtarlık, köy odası, cami gibi yerlere asılmalıdır.

3) Planlama ve Eğitim Çalışmaları

Ülkemizde çıkan orman yangınlarının **%88'i insan kaynaklıdır**. Bu nedenle yangına neden olabilecek kitlelerin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi öncelikli olarak planlanmalıdır. Temel amaç yangın sayısını ve yangın zararlarını en aza indirmek olmalıdır.

Yerleşim yeri sakinleri ve yakın çevrede yaşayanlar (**avcılar, göçer arıcılar, çobanlar, tarımsal faaliyet yapanlar, turizm etkinlikleri içinde yer alanlar vb.**) öncelikli hedef kitle olarak seçilmelidir.

Orman yangınlarına neden olan alışkanlıkların en aza indirilmesi amacıyla orman içi ve civarında yaşayanlara yönelik bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları hedef kitleye uygun yapılmalıdır.

Ayrıca **yangın öncesi ve sırasında** yapılacak çalışmalar için Belediye İtfaiye, Orman Teşkilatı gibi alanda aktif olarak görev alacak kurumların öncülüğünde toplantılar yapılarak Eylem Planı içeriğinin oluşturulması, yapılacak iş ve işlemlerin planlanması, eğitim ve tatbikatların yapılması en geç Nisan ayı içinde tamamlanmalıdır.

Yapılacak bu çalışmalar hakkında hem katkı sağlamaları hem de bilgilendirilmeleri için AFAD, yerel Jandarma Teşkilatı, özel sektör vb diğer kurum ve kuruluşlarla da iletişim sağlanmalıdır.

4) Yapıların Yangına Dirençli Hale Getirilmesi

Mahalle içi ve yakınındaki yapıların her tür yangına karşı dirençli hale getirilmesi zorunludur. Çünkü mahalle içinde birçok yapı yangın olasılığı düşünülerek inşa edilmemiştir. Olası bir açık alan yangınından etkilenmemesi için yapıların (**çatı, kapı pencere vb**) **yangına dirençli malzemeden yapılması esastır**.

Bu nedenle ilgili birimlerle irtibata geçilerek gerekli yasal düzenlemenin yapılması ile gerekebilecek her tür desteğin talep edilmesi öncelikli bir zorunluluktur.

5) Tarımsal Faaliyetler ve Önleyici Tesisler

Açık alan yangınları çoğunlukla tarımsal alanlarda başlamaktadır. Bu alanda çalışanların dikkatsizliğinden ya da kaza ile çıkan yangınlar önemlidir (tarla temizliği, anız vb için ateş yakma). Şartlar uygun olduğunda yangınlar hızla büyür ve yapılar ile insanları tehdit eder.

Özellikle yerleşim yerleri içi ve yakınında hangi tür tarım yapılırsa yangınlar fazla genişlemez?

Yerleşim yerlerine yakın ne tür ağaçlar vardır ve bunların hangileri olası bir yangını büyütür veya yavaşlatır? tespitleri ile önceden yapılacaklar belirlenmelidir.

Ayrıca; başlamış bir yangının yerleşim yerlerine ulaşmaması ve genişlememesi için uygun yerlerde bir tecrit zonu oluşturulmalıdır.

6) Enerji Nakil Hatları Bakımları

Yangınların önemli bir kısmı Enerji Nakil Hatlarından çıkmaktadır. Bu nedenle yerleşim yeri ve civarındaki Yüksek Gerilim Hatları (Hat altı bakımları dahil) ile orta gerilim olarak ifade edilen kırsal yerleşim alanlarında mevcut mahalle için gereken **enerji nakil hatlarının bakımları**, ilgili kurumlar tarafından yaptırılmalıdır.

7) Vahşi Çöp Depolama Alanlarında Yapılacak İşler

Yangınların başlama yerlerinden biri çöplük olarak ifade edilen **çöp deponi** alanlarıdır. Bu alanlarda ateş yakılmaması ve etraflarının dozer ile sürülerek ayrılması vb. için ilgili kurumlardan yardım alınmalıdır.

8) Rekreasyon Alanlarında Yapılacak İşler

Yangınların başlama nedenlerinden biri de özellikle yaz aylarında **piknik mesire yerlerinde** ya da yasak olmasına rağmen ormanlık – ağaçlık alanlarda yapılan piknik sonrasında yakılan ateşin söndürülmeden bırakılmasıdır. Bu tür yangınlar için böyle yerler belirlenip, mümkün olduğunca piknik yapanlar ikaz edilmeli uyarıcı afiş, tabela ve broşürler düşünülmeli ve gerekli hallerde ilgili (orman, jandarma vb.) kurumlardan da yardım istenmelidir.

9) Su Kaynaklarının Belirlenmesi

Yangınlara müdahale edilebilmesi için suyun kullanılmasına ve bunun sürekliliğine ihtiyaç vardır. Bu nedenle yerleşim yerleri ve alanlarında mevcut su kaynakları ve bunlardan hangi araçların su takviyesi yapacakları önceden tespit edilmeli ve ihtiyaç için yapılabilecek olanların yerleri tespit edilmeli, yapacak kurumlar önceden belirlenmelidir. Su kaynaklarının su çıkışlarının, faydalanacak kurum araçlarının su hortumlarına bağlanabilecek şekilde düzenlenmesi de gereklidir.

Su Kaynaklarının tabloya **su kaynağının havuz, su deposu, hidrant, gölet, baraj, deniz vb** yazılmalıdır. Amaç hangi aracın bu kaynaktan faydalanacağını bilmesidir. (İtfaiye aracı, uçak, helikopter, vb

! Önemli : Su Kaynakları Çizelgesi muhtarlık, köy odası, cami gibi yerlere asılmalıdır.

10) Meteorolojik Değerlerin Takibi

Meteorolojik veriler yakından takip edilerek, rüzgârın şiddetli, nemin düşük sıcaklığın ise yüksek olduğu dönemlerde açık alan yangınları için dikkatli olunmalıdır. Bu dönemde arazide bulunanlar arıcılar, çobanlar, avcılar, tarımla uğraşanlar vb. ikaz edilmelidir.

11) Müdahalede Görev Alacak Mahalle Sakinleri

Planı yapılan Köy/ Mahalle ve civarında çıkabilecek bir orman yangınında görev alacakların görevleri (ekip başı, müdahale çalışmaları, tedarik ve tahliye görevlisi, destek hizmetleri vb) ve görev yerleri (Yangın mahalli, köy kahvesi, su kaynakları, köy meydanı vb) açık olarak yazılmalıdır.

İş bölümü önceden yapıp, tatbikatlarla pekiştirilir. Mahalle halkından bu organizasyonda görevli olanlar Orman Gönüllüsü veya ilkyardımcı olmak üzere ilgili kurumlardan eğitimlerini alıp belgelendirilmelidir

12) Gönüllülük

19.04.2018 gün ve 7139 sayılı kanun ile 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 69. Maddesi değiştirilmiş olup orman yangınlarına mükelleflerin müdahale etmesi yasadan çıkartılmış olup; "Orman yangınlarıyla mücadelede gönüllülerden de faydalanılır." İfadesi ile gönüllülük sistemi getirilmiştir. 11 Eylül 2019 gün ve 30885 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan "Orman Yangınlarıyla Mücadelede Görev Yapan Gönüllüler Hakkında Yönetmelik" ile gönüllülük uygulamaya geçirilecektir.

Bu Yönetmeliğin 6/1 maddesine göre;

"MADDE 6 – (1) Devlet ormanlarında çıkmış olan yangınlarda kullanılmak üzere, orman yangınlarıyla mücadele gönüllülerine, iki yılda bir Daire Başkanlığı tarafından belirlenecek araç-gereç, malzeme ve kişisel koruyucu donanım verilir ve bunlar ORBİS sistemine kaydedilir." denmektedir.

Köy/ Mahalle sakinlerinin açık alan yangınlarına, özellikle orman yangınlarına katılmaları için;

- Kişisel Koruyucu Donanımlarının olması
- Eğitilmiş olmaları
- Gönüllü görevlisi olarak yetkilendirilmeleri gerekmektedir.

Bu nedenle yangınlarda görev yapacakların mutlaka böyle bir eğitime katılmaları, belgelendirilmeleri ve Kişisel Koruyucu Donanımlarına (Elbise, bot, maske, eldiven vb) sahip olmaları gerekmektedir.

Gönüllü adaylar, başvuru formunu doldurarak orman yangınlarıyla mücadele gönüllüsü olmak için yersel orman bölge müdürlüğüne/orman işletme müdürlüğüne şahsen başvuruda bulunurlar.

Gönüllü olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.
- b) 18 yaşını bitirmiş olmak.
- c) En az ilkokul mezunu olmak.
- ç) Sağlık yönünden elverişli olduğuna dair sağlık raporu almak (Aile sağlığı merkezlerinden alınması yeterlidir).
- d) Adli sicil kaydı olmamak.
- e) Teorik ve uygulamalı orman yangınlarıyla mücadele eğitimini başarıyla tamamlamış ve sertifikasını almış olmak.

! Önemli : Yangın Gönüllüsü çizelgesi muhtarlık, köy odası, cami gibi yerlere asılmalıdır.

Fotoğraf : Or. Müh. Tercan Gürbüz

13) İlk Müdahale Araç ve İş Makinaları

Orman İdaresine ait yangına müdahale araçları (İtfaiye Araçları, Arazöz, İlk Müdahale ve Su İkmal araçları, Uçak ve Helikopterler ile diğer tüm resmi ve özel kurumlara ait iş makineleri (Dozer, Treyler, Kepçe vb) ile yakında mevcut gerekli olabilecek araçlar bir çizelgede belirtilerek yangın anında ulaşılacak sorumlular ve iletişim bilgileri tespit edilir.

! Önemli : İlk Müdahale Araç ve İş Makinaları çizelgesi muhtarlık, köy odası, cami gibi yerlere asılmalıdır.

14) Gereklı Malzeme ve Aletler

Orman bitişiği ya da orman içi yerleşim yerlerinde yangın sırasında ihtiyaç duyulacak malzeme ve aletler bir yangın durumunda kullanılmak üzere hazır bulundurulmalıdır.

Bunlar; Çapalı tırmık, şaplak, tahra, balta, kürek, motorlu testere, Yangın söndürme tüpü, su hortumu, sağlık seti olarak önceliklendirilmelidir.

Yangınların erken belirlenmesi ve erken-etkin müdahale edilmesi esastır. Tüm yangın ihbarları "112 İhbar Hattı"na gelmektedir. Ayrıca Orman İdaresine ait yangın gözetleme kuleleri, insansız hava araçları ve gezici ekiplerle yangınlar belirlenmekte ayrıca ihbar ve yangınlar AFAD'a bildirilerek ilgili diğer birimlerin bilgi sahibi olması sağlanmaktadır (Mülki amir, Orman-belediye teşkilatı, jandarma, ambulans vs).

Kaynak Or. Müh. Ali Osman Başlı

